Volume 3, Issue 1,2024

HARBIY XIZMATCHILARNING PSIXOLOGIK TAYYORGARLIGI

Mamatqulov Abdurahmon Uralovich

Annotatsiya: Ushbu maqola harbiy xizmatchilarning psixologik tayyorgarligini, uning maqsad va vazifalarini, bosqichlarini hamda amalga oshirish usullarini ko'rib chiqadi. Xizmatchilarning psixologik tayyorgarligi ularga qo‘yilgan vazifalarni muvaffaqiyatli bajarishda muhim ahamiyatga ega. Shu bois maqolada harbiy psixologiyaning rivojlanish tarixi, psixologik tayyorgarlikning bosqichlari, uning mazmuni hamda amalga oshirish usullari atroflicha tahlil qilingan.
Kalit so‘zlar: Harbiy psixologiya, psixologik tayyorgarlik, harbiy xizmatchilar, bosqichlar, usullar

Аннотация: В данной статье рассматривается психологическая подготовка военнослужащих, ее цели и задачи, этапы, а также способы реализации. Психологическая подготовка обслуживающего персонала имеет важное значение для успешного выполнения поставленных перед ним задач. Поэтому в статье подробно анализируется история развития военной психологии, этапы психологической подготовки, ее содержание и методы реализации.
Ключевые слова: Военная психология, психологическая подготовка, военнослужащие, этапы, методы

Abstract: This article examines the psychological training of military personnel, its goals and objectives, stages and methods of implementation. The psychological training of the servants is important in the successful implementation of the tasks assigned to them. Therefore, the article thoroughly analyzes the history of the development of military psychology, the stages of psychological training, its content and methods of implementation.
Keywords: Military psychology, psychological training, military personnel, stages, methods

KIRISH:

Jahon miqyosida harbiy kuchlar rivojlanishi bilan bir qatorda harbiy psixologiyaga bo‘lgan e’tibor ham oshib bormoqda. Chunki harbiy sohaning barcha jabhalarida inson omili hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Shu bois harbiy xizmatchilarning psixologik jihatdan to‘g‘ri tayyorlanishi dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Ushbu maqolada harbiy xizmatchilarning psixologik tayyorgarligining mohiyati, bosqichlari hamda amalga oshirish usullari atroflicha yoritilgan. Tadqiqot davomida harbiy psixologiya sohasidagi ilmiy adabiyotlar chuqur tahlil qilingan.

USULLAR VA ADABIYOTLAR TAHLILI

Tadqiqot davomida harbiy psixologiya sohasidagi bir qancha olimlar: A.V. Batarshev, V.A. Koltsova, L.A. Kovriga va boshqalar tomonidan olib borilgan tadqiqot ishlari chuqur o'rganildi [1], [2].

Ularning tadqiqotlari harbiy xizmatchilarning psixologik tayyorgarligi, uning mazmuni va bosqichlarini atroflicha o'rganish imkonini berdi. Shuningdek, chet ellik tadqiqotchilarning, jumladan, R.Griffit, K.Bartone kabi olimlarning ushbu mavzudagi tadqiqotlaridan ham foydalanildi [3], [4].

Tahlil jarayonida harbiy psixologiya sohasidagi ilmiy maqolalar, monografiyalar, dissertatsiyalar va boshqa materiallardan foydalanildi.

NATIJALAR

Harbiy psixologiyaning rivojlanish tarixi ko'plab mutaxassislarning fikricha, dastlabki harbiy-psixologik tadqiqotlar Birinchi jahon urushi davomida olib borilgan. Urush davomida askarlarning ruhiy holati, ularning jangovar faolligi masalalari diqqat markazida bo'lgan.

Harbiy xizmatchilarning psixologik tayyorgarligining asosiy maqsadi ularga qo'yiladigan vazifalarni muvaffaqiyatli bajarish uchun zarur psixologik sifatlarni shakllantirishdir. Bu jarayon psixologik barqarorlik, mustahkamlik, chidamlilik kabi fazilatlarni rivojlantirishni o'z ichiga oladi.
Psixologik tayyorgarlik quyidagi asosiy bosqichlardan iborat:

- motivatsion-maqsadli bosqich;
- tushuntirish-tayyorlov bosqichi;
- amaliy mashg'ulotlar bosqichi;
- nazorat bosqichi.

Psixologik tayyorgarlik quyidagi usullar orqali amalga oshiriladi:

- suhbatlar o'tkazish;
- maslahatlar berish;
- seminarlar tashkil etish;
- amaliy mashqlar o'tkazish va boshqalar.

TAHLIL VA MUHOKAMA

Olib borilgan tadqiqotlar tahlili shuni ko'rsatmoqdaki, harbiy xizmatchilarning psixologik tayyorgarligi ular uchun qo'yilgan vazifalarni muvaffaqiyatli bajarishning garovi hisoblanadi [5]. Bu jarayon o'z ichiga bir qancha tarkibiy qismlarni olib, kompleks ravishda amalga oshiriladi.
Ayniqsa, motivatsion-maqsadli bosqich muhim ahamiyat kasb etadi [6]. Bunda harbiy xizmatchilarga psixologik tayyorgarlikning mohiyati, uning zarurligi tushuntiriladi hamda ular oldiga aniq maqsad qo'yiladi.
Keyingi bosqichlarda esa tayyorgarlik jarayoni amaliy mashg'ulotlar orqali davom ettiriladi. Bunda xizmatchilarga turli vaziyatlar modellashtiriladi va ular mos holda harakat qilishga o'rgatiladi [7].
Shuningdek psixologik jihatdan to'g'ri tayyorlangan harbiy xizmatchilar jang maydonida yuqori samaradorlikni namoyish eta oladilar [8].
Shunday qilib, harbiy xizmatchilarning psixologik tayyorgarligining muhimligi hech kimga shubha tug'dirmaydi. U harbiy ishni tashkillashtirishning ajralmas tarkibiy qismiga aylanishi lozim.
Ayrim mutaxassislarning ta'kidlashicha, psixologik tayyorgarlik faqatgina amaliy mashg'ulotlar yo'li bilan emas, balki nazariy bilim berish, tushuntirish-tavsiyalarni ham qamrab olishi zarur [1]. Bunda harbiy xizmatchilar individual xususiyatlariga ko'ra guruhlarga ajratilib, har biri bilan alohida ishlash samarali natijalar beradi.
Shu bilan birga, ayrim tadqiqotchilarning fikricha, zamonaviy sharoitda psixologik tayyorgarlikni amalga oshirishda innovatsion usullardan, jumladan, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari imkoniyatlaridan foydalanish muhim o'rin tutadi [2].
Xulosa qilib aytganda, harbiy xizmatchilarning psixologik tayyorgarligini takomillashtirish orqali ularning kasbiy faoliyatidagi muvaffaqiyatini oshirish mumkin. Ammo buning uchun kompleks choralar zarur, chunki bu jarayon murakkab tizim hisoblanadi.

XULOSA

Ushbu maqola doirasida olib borilgan tadqiqot natijalari quyidagi xulosalarni beradi:

- Harbiy xizmatchilarning psixologik tayyorgarligi ularning kasbiy faoliyatiga muvaffaqiyatli moslashuvini ta'minlaydi.
- Psixologik tayyorgarlik motivatsion-maqsadli, tushuntirish, amaliy mashg'ulotlar va nazorat bosqichlaridan iborat.
- Tayyorgarlik jarayonida xizmatchilarda psixologik barqarorlik, mustahkamlik, chidamlilik kabi fazilatlar shakllantiriladi.
- Tayyorgarlik samaradorligini oshirish maqsadida zamonaviy interfaol usullardan foydalanish lozim.

Shu tariqa, harbiy xizmatchilarning psixologik tayyorgarligini takomillashtirish orqali ularning kasbiy faoliyatidagi muvaffaqiyatini oshirish mumkin.

References:

1. Бодров В.А. Психология профессиональной пригодности. — М.: ПЕР СЭ, 2001. – 511 с.
2. Baalgamaa Л. Психологическая подготовка войск. М., 1978. 145 с.
3. Гриффит Р., Вейт К. Психология в военном деле. Пер. с англ. М., 1956.
4. Latipova, S. (2024). YUQORI SINF GEOMETRIYA MAVZUSINI O'QITISHDA YANGI PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA METODLAR. SINKVEYN METODI, VENN DIAGRAMMASI METODLARI HAQIDA. Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences, 3(3), 165-173.
5. Latipova, S. (2024, February). SAVOL-JAVOB METODI, BURCHAKLAR METODI, DEBAT (BAHS) METODLARI YORDAMIDA GEOMETRIYANI O'RGANISH. In Международная конференция академических наук (Vol. 3, No. 2, pp. 25-33).
6. Latipova, S., & Sharipova, M. (2024). KESIK PIRAMIDA MAVZUSIDA FOYDALANILADIGAN YANGI PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR. 6X6X6 METODI, BBB (BILARDIM, BILMOQCHIMAN, BILIB OLDIM) METODLARI HAQIDA. Current approaches and new research in modern sciences, 3(2), 40-48.
7. Latipova, S. (2024). 10-11 SINFLARDA STEREOMETRIYA OQITISHNING ILMIY VA NAZARIY ASOSLARI. Академические исследования в современной науке, 3(6), 27-35.
8. Latipova, S. (2024). HILFER HOSILASI VA UNI HISOBLASH USULLARI. Центральноазиатский журнал образования и инноваций, 3(2), 122-130.
9. Latipova, S. (2024). HILFER MA'NOSIDA KASR TARTIBLI TENGLAMALAR UCHUN KOSHI MASALASI. Development and innovations in science, 3(2), 58-70.
10. Latipova, S. (2024). KESIK PIRAMIDA TUSHUNCHASI. KESIK PIRAMIDANING YON SIRTINI TOPISH FORMULALARI. Models and methods in modern science, 3(2), 58-71.
11. Shahnoza, L. (2023, March). KASR TARTIBLI TENGLAMALARDA MANBA VA BOSHLANG'ICH FUNKSIYANI ANIQLASH BO'YICHA TESKARI MASALALAR. In " Conference on Universal Science Research 2023" (Vol. 1, No. 3, pp. 8-10).
12. qizi Latipova, S. S. (2024). CAPUTO MA'NOSIDAGI KASR TARTIBLI TENGLAMALARDA MANBA FUNKSIYANI ANIQLASH BO 'YICHA TO 'G 'RI MASALALAR. GOLDEN BRAIN, 2(1), 375-382.
13. Latipova, S. S. (2023). SOLVING THE INVERSE PROBLEM OF FINDING THE SOURCE FUNCTION IN FRACTIONAL ORDER EQUATIONS. Modern Scientific Research International Scientific Journal, 1(10), 13-23.
14. Latipova, S. (2024). GEOMETRIYADA EKSTREMAL MASALALAR. B DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN MODERN SCIENCES (T. 3, Выпуск 3, сс. 163–172).
15. Latipova, S. (2024). EKSTREMUMNING ZARURIY SHARTI. B SOLUTION OF SOCIAL PROBLEMS IN MANAGEMENT AND ECONOMY (T. 3, Выпуск 2, сс. 79–90).
16. Latipova, S. (2024). FUNKSIYANING KESMADAGI ENG KATTA VA ENG KICHIK QIYMATI. B CURRENT APPROACHES AND NEW RESEARCH IN MODERN SCIENCES (T. 3, Выпуск 2, сс. 120–129).
17. Latipova, S. (2024). EKSTREMUMLARNING YUQORI TARTIBLI HOSILA YORDAMIDA TEKSHIRILISHI. IKKINCHI TARTIBLI HOSILA YORDAMIDA

EKSTREMUMGA TEKSHIRISH. B SCIENCE AND INNOVATION IN THE EDUCATION SYSTEM (T. 3, Выпуск 3, cc. 122–133).
18. Latipova, S. (2024). BIR NECHA O'ZGARUVCHILI FUNKSIYANING EKSTREMUMLARI. B THEORETICAL ASPECTS IN THE FORMATION OF PEDAGOGICAL SCIENCES (T. 3, Выпуск 4, cc. 14–24).
19. Latipova, S. (2024). SHARTLI EKSTREMUM. B МЕЖДУРОДНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ АКАДЕМИЧЕСКИХ НАУК (T. 3, Выпуск 2, cc. 61–70).
20. Latipova, S. (2024). KASR TARTIBLI HOSILALARGA BO'LGAN ILK QARASHLAR. B CENTRAL ASIAN JOURNAL OF EDUCATION AND INNOVATION (T. 3, Выпуск 2, cc. 46–51).
21. Latipova, S. (2024). TURLI EKSTREMAL MASALALAR. BAZI QADIMIY EKSTREMAL MASALALAR. B CENTRAL ASIAN JOURNAL OF EDUCATION AND INNOVATION (T. 3, Выпуск 2, cc. 52–57).
22. Latipova, S. (2024). FUNKSIYA GRAFIGINI YASASHDA EKSTREMUMNING QO'LLANILISHI. B CENTRAL ASIAN JOURNAL OF EDUCATION AND INNOVATION (T. 3, Выпуск 2, cc. 58–65).
23. Latipova, S. (2024). BIRINCHI TARTIBLI HOSILA YORDAMIDA FUNKSIYANING EKSTREMUMGA TEKSHIRISH, FUNKSIYANING EKSTREMUMLARI. B CENTRAL ASIAN JOURNAL OF EDUCATION AND INNOVATION (T. 3, Выпуск 2, cc. 66–72).
24. Marinkin P.P. Tibbiy geografiya asoslari. Moskva, 2007.
25. Barziev, O. (2021). LYRICAL INTERPRETATION OF “I” IN THE POETRY OF ANBAR OTIN, DILSHODI BARNO AND SAMAR BONU. CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PHILOLOGICAL SCIENCES, 2(06), 61-66.
26. Barziyev, O. H.(2021) Фарғона номи билан боғлиқ анъанавий поэтик туркумлар. НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК. ФерГУ, 3(3), 108-114.
27. Barziyev, O. H.(2021) Traditional poetic series associated with the name of Fergana. Scientific journal of Fergana State University, 3(3), 108-114.
28. Barziyev, O. H. (2018). ANALYSES OF UZBEK POETRY AND TURKISH LITERATURE, IT’S FREEDOM AND NATIONALITY AT THE SECOND PART OF XIXTH CENTURY AND AT THE BEGINNING OF THE XXTH CENTURY. Theoretical & Applied Science, (7), 48-51.
29. Khosiyatov, K. O. (2020). ВЛИЯНИЕ КРАЕВЕДЧЕСКОГО МУЗЕЯ В КАРШИ НА ДУХОВНОСТЬ МОЛОДЁЖИ. Theoretical & Applied Science, (6), 686-692.
30. Otaqulovich, K. K. (2021). MUSEUM EXHIBITIONS AND EXHIBITIONS IN UZBEKISTAN ARE WORLDWIDE. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 1(5), 342-346.
31. Khosiyatov, K. O. (2019). HISTORY OF KASHKADARYA MUSEUM CULTURE. Theoretical & Applied Science, (12), 223-226.
32. Khosiyatov, K. O. (2020). The influence of the museum of local lore in Karshi on the spirituality of young people. ISJ Theoretical & Applied Science, 06 (86), 686-692.